

Rozsudek Velkého senátu ve věci Correia de Matos v. Portugalsko (stížnost č. 56402/12)

Datum rozhodnutí: 4. dubna 2018

Závěr: *Cílem portugalské úpravy povinného právního zastoupení obhájcem v trestním řízení je zajistit řádný výkon spravedlnosti a spravedlivý proces, v němž by byla respektována práva obviněného a rovnost zbraní.*

Obsah: Stížnost se týká trestního řízení vedeného proti stěžovateli. Ten uvádí, že vnitrostátní orgány požadovaly, aby měl v řízení obhájce, a neumožnily mu, aby se hájil sám. Stěžovatel je vzděláním právník a povoláním auditor. V roce 1993 byl suspendován, protože profesní komora dospěla k závěru, že výkon práce právníka je neslučitelný s výkonem povolání auditora. V roce 2008 stěžovatel v průběhu výkonu zastupování v soudním řízení kritizoval soudce. Následně za to byl obviněn pro urážku soudce. Stěžovateli byl ustanoven obhájce pro trestní řízení, ale on se chtěl hájit v řízení sám a zástupce odmítal. Příslušný senát soudu se vzdal své pravomoci ve prospěch Velkého senátu, který devíti hlasy proti osmi rozhodl, že nebyl porušen čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. c) Úmluvy.

Poznámka: Soud uvedl, že rozhodnutí portugalských soudů, které požadovaly, aby byl stěžovatel zastoupen, byla výsledkem komplexní legislativy s cílem ochránit obviněné zajištěním účinné obhajoby ve všech případech, kde mohl být uložen trest odnětí svobody. Velký senát zdůraznil, že nebyl žádný důvod se domnívat, že by soudem ustanovený obhájce stěžovatele nevykonával svou funkci řádně ani že by vedení řízení před vnitrostátními orgány bylo jakkoliv nespravedlivé.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 21. 11. 2001, *Al-Adsani v. Spojené království*, č. 35763/97, ECHR 2001 XI, rozsudek Velkého senátu ze dne 18. 2. 2009, *Andrejeva v. Lotyšsko*, č. 55707/00, ECHR 2009, rozsudek ze dne 21. 7. 2011, *Breukhoven v. Česká republika*, č. 44438/06, rozsudek Velkého senátu ze dne 20. 10. 2015, *Dvorski v. Chorvatsko*, č. 25703/11, ECHR 2015, rozsudek ze dne 21. 11. 2001, *Fogarty v. Spojené království*, č. 37112/97, ECHR 2001 XI (výňatky).

Relevantní ustanovení: čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. c) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na obhajobu).

Rozsudek Velkého senátu ve věci Zubac v. Chorvatsko (stížnost č. 40160/12)

Datum rozhodnutí: 5. dubna 2018

Závěr: *Nejvyšší soud není vázán chybným skutkovým posouzením nalézacího soudu.*

Obsah: Stížnost se týká odmítnutí dovolání stěžovatelky chorvatským Nejvyšším soudem v civilním majetkovém sporu. Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatelky s odůvodněním, že hodnota předmětu sporu byla pod zákonem stanoveným limitem. Nejvyšší soud konstatoval, že hodnotu sporu lze zvýšit nad zákonnou hodnotu nejpozději v průběhu přípravného jednání nebo při prvním jednání. Nižší soudy vycházely z hodnoty, která byla zvýšena právním zástupcem stěžovatelky až poté. Nejvyšší soud k tomu proto nepřihlížel s odkazem na vlastní jednotnou judikaturu. Senát soudu, kterému byla věc předložena, čtyřmi hlasy ku třem rozhodl, že byl porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Věc byla na žádost chorvatské vlády předložena Velkému senátu, který jednomyslně rozhodl, že čl. 6 odst. 1 Úmluvy porušen nebyl.

Poznámka: Velký senát dospěl k závěru, že odmítnutí stěžovatelky Nejvyšším soudem bylo důvodné. Stěžovatelka byla zejména odpovědná za procesní chyby ve své věci, jimž mohla od počátku zabránit. Velký senát konstatoval, že stěžovatelka byla zastoupena kvalifikovaným chorvatským právníkem od počátku řízení, mohla a měla si být s ohledem na jasnou a konzistentní judikaturu vnitrostátního soudu vědoma toho, že tyto chyby povedou k odmítnutí jejího dovolání.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 21. 6. 2016, *Al-Dulimi a Montana Management Inv. v. Švýcarsko*, č. 5809/08, ECHR 2016, rozsudek Velkého senátu ze dne 18. 2. 2009, *Andrejeva v. Lotyšsko*, č. 55707/00, ECHR 2009, rozsudek ze dne 14. 11. 2000, *Annoni di Gussola a ostatní v. Francie*, č. 31819/96 a 33293/96, ECHR 2000 XI, rozsudek Velkého senátu ze

dne 23. 6. 2016, *Baka v. Maďarsko*, č. 20261/12, ECHR 2016.

Relevantní ustanovení: čl. 6 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na spravedlivý proces).

A. S. v. Francie (stížnost č. 46240/15)

Datum rozhodnutí: 19. dubna 2018

Závěr: *Vyhoštěním cizince, který plánoval teroristické útoky, nebyl porušen čl. 3 Úmluvy.*

Obsah: Věk se týká stěžovatele, který byl vyhoštěn do Maroka. Stěžovatel je marocký státní občan, který byl ve Francii usvědčen ze spiknutí za účelem spáchání teroristického útoku a současně byl z téhož důvodu zbaven francouzského občanství. Stěžovatel podal žádost o azyl a uváděl, že mu v Maroku hrozí špatné nakládání. Jeho žádost byla zamítnuta. Ministr vnitra pak vydal příkaz k jeho vyhoštění, ač o tom stěžovatel nebyl informován. 22. září 2015, kdy měl být stěžovatel propuštěn z výkonu trestu, mu byl doručen také dříve vydaný příkaz k vyhoštění. Jeho právní zástupce podal u soudu žádost o předběžné opatření. Ve 12:05 soud uložil francouzské vládě vyčkat s vyhoštěním stěžovatele do 25. září 2015, ale stěžovatel byl ve 12:35 vyhoštěn do Maroka. Soud jednomyslně rozhodl, že nebyl porušen čl. 3 Úmluvy, a většinou hlasů, že byl porušen čl. 34 Úmluvy.

Poznámka: Soud poznamenal, že Maroko přijalo opatření s úmyslem zabránit hrozbě zacházení v rozporu s čl. 3 Úmluvy. Pokud jde o porušení čl. 34 Úmluvy, soud shledal, že příkaz k vyhoštění byl stěžovateli doručen až 22. září 2015, tedy v den, kdy byl stěžovatel propuštěn z výkonu trestu, a současně více než měsíc poté, co bylo toto rozhodnutí přijato. Stěžovatel byl okamžitě převezen na letiště a vyhoštěn do Maroka. Stěžovateli tedy nebyl poskytnut dostatečný čas, aby mohl požádat soud o pozastavení příkazu k vyhoštění, ačkoliv toto rozhodnutí bylo přijato již dlouho předtím.

Související judikatura: rozsudek ze dne 2. 6. 2015, *Ouabour v. Belgie*, č. 26417/10, rozsudek ze dne 2. 9. 2010, *Y. P. a L. P. v. Francie*, č. 32476/06, rozsudek ze dne 26. 4. 2007, *Gebre-medhin v. Francie*, č. 25389/05, CEDH 2007-II, rozsudek Velkého senátu ze dne 23. 2. 2012, *Hirsi Jamaa a ostatní v. Itálie*, č. 27765/09, CEDH 2012, rozsudek ze dne 14. 2. 2017, *Allanazarova v. Rusko*, č. 46721/15.

Relevantní ustanovení: čl. 3 (zákaz mučení), čl. 34 (právo individuální stížnosti) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Ottan v. Francie (stížnost č. 41841/12)

Datum rozhodnutí: 19. dubna 2018

Závěr: *Poznámky stěžovatele byly sice v obecné rovině způsobilé naplnit skutkovou podstatu přestupku, nicméně byly přesto hodnocením s dostatečným faktickým základem a představovaly součást obrany stěžovatelova klienta.*

Obsah: Věc, která je předmětem stížnosti, vznikla v roce 2009, když byl zproštěn viny policista, který v průběhu stíhání automobilu zabil mladíka z přistěhovalecké komunity. Stěžovatel, advokát, který zastupoval u soudu otce oběti, uvedl, že zproštění nebylo žádným překvapením s ohledem na etnické složení poroty, která se skládala pouze z „bílých“. Odvolací soud v Montpellier pro tyto výroky uložil stěžovateli disciplinární trest, konkrétně napomenutí, když dospěl k závěru, že advokátovy výroky byly v rozporu s jeho profesní etickou povinností citlivosti a umírněnosti. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 10 Úmluvy.

Poznámka: Soud zejména uvedl, že kritické poznámky stěžovatel vyslovil v rámci diskuze o fungování systému trestní spravedlnosti a v souvislosti s mediálním zpravodajstvím o případu. V takovém kontextu výroky stěžovatele nepředstavovaly urážlivé nebo rasově motivované obvinění, ale týkaly se nezávislosti a reprezentativní povahy trestní poroty.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 29. 3. 2016, *Bédat v. Švýcarsko*, č. 56925/08, ECHR 2016, rozsudek ze dne 15. 12. 2015, *Bono v. Francie*, č. 29024/11, rozsudek ze dne 10. 11. 2016, *Boykanov v. Bulharsko*, č. 18288/06, rozsudek ze dne 7. 12. 1976, *Handyside v. Spojené království*, č. 5493/72, Series A 24.

Relevantní ustanovení: čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu).

Benedik v. Slovinsko (stížnost č. 62357/14)

Datum rozhodnutí: 24. dubna 2018

Závěr: *Zájem stěžovatele na ochraně jeho totožnosti ve vztahu k aktivitám online spadá do rozsahu „soukromého života“ podle Úmluvy.*

Obsah: Stížnost se týká pochybení slovinské policie, v jehož důsledku byla odhalena totožnost stěžovatele jako účastníka sítě sdílející soubory s pornografickou tematikou na internetu. V roce 2006 švýcarská policie informovala své kolegy ve Slovinsku o IP adrese využívané ke sdílení souborů včetně souborů

obsahujících videa a fotografie s dětskou pornografií. Policie využila ustanovení trestního řádu, která jí umožňovala vyžádat informace od poskytovatele elektronických komunikací o uživateli určitých prostředků elektronické komunikace, jejichž podrobnosti nebyly dostupné v příslušném adresáři. Policie si k tomu nevyžádala soudní příkaz. To vedlo k identifikaci stěžovatele poté, co stáhl soubory s dětskou pornografií. V roce 2007 byl stěžovatel formálně obviněn a rok nato odsouzen. Stěžovatel uvádí, že údaje o jeho totožnosti byly získány protiprávně, protože policejní orgány neměly souhlas soudu, na jehož základě by mohly získat informace o uživateli spojených s konkrétní IP adresou. Soud šesti hlasy k jednomu rozhodl, že byl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud zejména konstatoval, že právní předpis, na jehož základě policie získala přístup k identifikaci přispěvatele spojeného s IP adresou, nesplňovala požadavky Úmluvy, pokud jde o „soulad se zákonem“. Právní úprava nebyla jasná, neposkytovala prakticky žádnou ochranu před svévolným zásahem, neměla žádné záruky proti zneužití a v praxi nebyl vykonáván žádný dohled nad výkonnými policejními složkami.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 2. 2000, *Amann v. Švýcarsko*, č. 27798/95, ECHR 2000 II, rozsudek ze dne 28. 6. 2007, *Association for European Integration and Human Rights a Ekinidzhiev v. Bulharsko*, č. 62540/00, rozsudek Velkého senátu ze dne 5. 9. 2017, *Bărbulescu v. Rumunsko*, č. 61496/08, ECHR 2017, rozsudek Velkého senátu ze dne 10. 3. 2009, *Bykov v. Rusko*, č. 4378/02, rozsudek.

Relevantní ustanovení: čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života).

Ljatići v. „bývalá jugoslávská republika Makedonie“ (stížnost č. 19017/16)

Datum rozhodnutí: 17. května 2018

Závěr: *Také v případech, kdy jde o národní bezpečnost, musejí být opatření spočívající ve vyhoštění podrobena nějaké formě sporného řízení před příslušným orgánem nebo před soudem.*

Obsah: Stěžovatelka je srbské národnosti a od svých osmi let žije na území bývalé jugoslávské republiky Makedonie, kdy její rodina uprchla z Kosova a usadila se zde. V roce 2005 jí byl udělen azyl a povolení k pobytu a toto povolení bylo opakovaně prodlužováno až do roku 2014, kdy jí byl azylový pobyt

ukončen s tím, že představuje riziko pro národní bezpečnost, a bylo jí uloženo, aby zemi opustila. Stěžovatelka napadla toto rozhodnutí ve správním soudnictví, ale neuspěla. Soudy odkázaly na utajenou zprávu od tamní národní bezpečnostní agentury a akceptovaly, že stěžovatelka představuje hrozbu pro národní bezpečnost. V důsledku toho stěžovatelka od té doby žije s neustálou hrozbou, že může být kdykoliv nuceně vyhoštěna. Stěžovatelka především poukazuje na to, že nikdy neměla možnost se vyjádřit k důkazům proti sobě, především k utajené zprávě. Proto rovněž uvedla, že správní soudy její věc účinným způsobem nepřežkoumaly. Soud rozhodl šesti hlasy k jednomu, že byl porušen čl. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

Poznámka: Soud poznamenal, že v průběhu soudního přezkumu věci stěžovatelky bylo jednoduše akceptováno tvrzení makedonského ministerstva vnitra, že stěžovatelka představuje bezpečnostní riziko, aniž by byly sděleny jakékoliv jiné faktické okolnosti, které by podporovaly toto tvrzení. Soudy pouze uvedly, že ministerstvo dospělo k napadenému rozhodnutí na základě utajené zprávy národní bezpečnostní agentury, která nebyla k dispozici ani v průběhu řízení před ministerstvem, ani v řízení před soudy. Soudy nevysvětlily, proč mají utajené dokumenty zůstat důvěrné ani v jakém rozsahu je přezkoumaly. Vnitrostátní soudy tak opomněly podrobit jakémukoliv významnému přezkumu závěr orgánů výkonné moci, že stěžovatelka představuje riziko pro národní bezpečnost. Dále Soud poznamenal, že v řízení o stížnosti stěžovatelky vláda členského státu předložila zredigovanou verzi daného dokumentu. Jediná skutečnost, která z něj vyplynula, se týkala údajné vědomosti a podpory stěžovatelky při zapojení jiných osob do krádeží a zatajování věcí. Nicméně proti stěžovateli samotné nebylo nikdy zahájeno žádné řízení pro jakýkoliv přestupek.

Související judikatura: rozsudek ze dne 8. 4. 2004, *Belchev v. Bulharsko*, č. 39270/98, rozsudek ze dne 24. 4. 2008, *C.G. a ostatní v. Bulharsko*, č. 1365/07, rozsudek ze dne 12. 10. 2006, *Kaya v. Rumunsko*, č. 33970/05, rozsudek ze dne 8. 6. 2006, *Lupsa v. Rumunsko*, č. 10337/04, ECHR 2006 VII, rozsudek Velkého senátu ze dne 25. 3. 2014, *Vučković a ostatní v. Srbsko*, č. 17153/11 (předběžné námitky).

Relevantní ustanovení: čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života).

Připravila: Pavla Boučková